

IZZIVI ZDRAVJA IN RAZVOJA V 21. STOLETJU – ČAS ZA AMBICIJE

8. strateška konferenca Vrednost inovacij

Sporočilo za javnost

#BrezPredaha

●●● MEDNARODNI FORUM
●●● ZNANSTVENORAZISKOVALNIH
●●● FARMACEVTSKIH DRUŽB, GIZ

Ljubljana, 19. november 2019 – Čas je za ambicije, so se strinjali udeleženci 8. Strateške konference Vrednost inovacij: Izzivi zdravja in razvoja v 21. stoletju. Da bi zdravstveni sistem ustrezneje naslovil potrebe bolnikov po učinkovitem in dostopnem zdravstvenem varstvu in izzive, ki jih prinašajo demografske spremembe, porast kroničnih nenalezljivih bolezni, napredek znanosti in bolniku prilagojena medicina, potrebuje modernizacijo. Razvojno naravnan zdravstveni sistem in dobro dostopnost do inovacij je mogoče doseči zgolj z uvajanjem celostnega vrednotenja zdravstvenih tehnologij in novih zdravil, ki upošteva tako izdatke, kot tudi neposredne in posredne učinke, ki jih imajo za posledico znotraj in izven zdravstvenega sistema. Celostno vrednotenje inovacij plačniku zdravstvenih storitev zagotavlja pomoč pri odločanju o porabi sredstev ter potrebno transparentnost in odgovornost vseh deležnikov v zdravstvu. Sistemske ukrepe za modernizacijo zdravstvenega sistema naj v sodelovanju z vsemi deležniki v zdravstvu načrtuje in usmerja Ministrstvo za zdravje.

Predavatelji in razpravljavci 8. Strateške konference Vrednost inovacij: Izzivi zdravja in razvoja v 21. stoletju – čas za ambicije, ki je v organizaciji Mednarodnega foruma znanstvenoraziskovalnih farmacevtskih družb, GIZ, potekala na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, so poudarili pomen modernizacije zdravstvenega sistema. Staranje prebivalstva in porast kroničnih nenalezljivih bolezni, ki so odgovorne za prezgodnjo umrljivost in do 80 odstotkov vseh smrti, predstavljata za posameznike in družbo izziv, za zdravstvo pa veliko finančno breme. **Generalna direktorica Direktorata za javno zdravje Ministrstva za zdravje Mojca Gobec** je predstavila ukrepe za zmanjševanje bremena kroničnih nenalezljivih bolezni:

»V Sloveniji smo v zadnjih desetletjih dosegli pomembno podaljšanje življenjske dobe, zmanjšala se je umrljivost zaradi srčno - žilnih bolezni. S presejalnimi programi za zgodnje odkrivanje raka na materničnem vratu (ZORA), dojki (DORA) in debelem črevesu in danki (SVIT) se je zmanjšala incidenca teh rakov ter tudi podaljšalo preživetje. Sistem zdravstvenega varstva se prilagaja spremembam in potrebam hitro starajočega se prebivalstva in vse večjega števila ljudi s kroničnimi stanji. Vlaganja v programe krepitve zdravja in v preprečevanje bolezni ter ohranitev in okrepitev sistema primarnega zdravstvenega varstva ter uvajanje integrirane oskrbe so med pomembnimi ukrepi, s katerimi lahko obvladujemo breme kroničnih bolezni. Pomemben razvoj v zadnjih letih v Sloveniji je bila usmeritev zdravstvenega varstva tudi na področje krepitve zdravja in preprečevanja kroničnih bolezni. Aktivno odkrivamo osebe z dejavniki tveganja, ki so po potrebi napoteni v centre za krepitev zdravja, kjer dobijo ustrezno strokovno podporo za uvajanje sprememb, svetovanje in pomoč. Te storitve so namenjene in prilagojene tudi ranljivim skupinam prebivalstva, s ciljem zmanjševanja neenakosti v zdravju.«

Učinkovite in sodobne zdravstvene oskrbe in enakosti v zdravju si brez dobre dostopnosti do inovativnih zdravil ni mogoče predstavljati. Ta je v Sloveniji, zahvaljujoč tvornemu sodelovanju in nenehnim pogajanjem med farmacevtsko industrijo in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter sodelovanju z drugimi deležniki v zdravstvu, zadovoljiva. **Generalni direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije Marjan Sušelj** je zagotovil, da si bo zavod v okviru zmožnosti tudi v prihodnje prizadeval za dober dostop do novih zdravil:

»ZZZS si, kljub skromnim finančnim možnostim v letu 2020, ki nam jih odreja odlok Državnega zbora RS o najvišji dovoljeni porabi javne zdravstvene blagajne, še naprej prizadeva zadržati doseženo visoko raven dostopnosti do (novih) zdravil za slovenske zavarovance. Ob uspešni uvedbi novih mehanizmov za obvladovanje izdatkov za zdravila in sočasnem spodbujanju razvoja na področju diagnostike in zdravljenja lahko optimistično zremo v prihodnost. Pričakujemo pa tudi konstruktivno in razvojno usmerjeno sodelovanje farmacevtske industrije, kot so na primer dogovori za posamezna zdravila in sistemski dogovori ter režim sočutne uporabe pri novih zdravilih.«

Generalna sekretarka Mednarodnega foruma znanstvenoraziskovalnih farmacevtskih družb, GIZ, mag. Barbara Stegel ocenjuje, da so inovativna zdravila in nove tehnologije izjemnega pomena za izboljšanje kazalnikov zdravja in razvojno naravnost zdravstvenega sistema:

»Prizadevamo si, da bi investicije v inovativna zdravila obravnavali celostno in jih presojali skupaj z njihovim družbenim vplivom ter prihranki, ki jih prinašajo znotraj zdravstvenega sistema in zunaj njega, saj je dobra dostopnost do zdravil eden ključnih pogojev uspešnega zdravstvenega sistema. Uvajanje novih zdravil je najbolj regulirano področje v zdravstvu, delež izdatkov za zdravila od leta 2010 dalje pa obsega zgolj okoli 15 odstotkov vseh izdatkov ZZZS. Tudi v prihodnje si bomo prizadevali za ustrezno mesto inovacij ter najmanj enak finančni obseg za zdravila v okviru proračuna ZZZS. Znano je namreč, da so bile skupnosti, ki so uporabljale razvitejša tehnologije vedno naprednejše. In družbe, ki uporabljajo nove tehnologije so v prednosti tudi v aktualnem času.«

Zagotavljanje kakovostnega zdravstvenega varstva bo zaradi staranja prebivalstva v prihodnosti še zahtevnejše, zato je uvedba posebnega orodja vrednotenja zdravstvenih tehnologij (HTA) predpogoj za vzdržan zdravstveni sistem. Razvoj HTA na evropski ravni je pojasnil **dr. Andrej Janžič z Javne agencije za zdravila in medicinske pripomočke**:

»Urejenost tega področja je v pristojnosti vsake države posebej, saj se s tem posega v sisteme zdravstvenega varstva oziroma odločitve o financiranju posameznih izdelkov in storitev, torej košarico pravic, ki jih lahko koristijo pacienti. Posledično so v tem pogledu znotraj EU velike razlike med državami, njihovo organiziranostjo in stopnjo razvitosti HTA-ja v povezavi s sistemom odločanja o financiranju, različne so kapacitete in kompetence ter s tem povezanega nivoja vrednotenja in ocenjevanja zdravstvenih tehnologij. V EU prostoru sicer trenutno potekajo diskusije o skupnem vrednotenju, ki pa je le delno in obsega klinični del, a že na tem nivoju so različni pogledi in države članice EU še niso našle skupnega jezika. Zaradi tega je prezgodaj napovedovati, kako se bo to področje uredilo na EU ravni, zagotovo pa bo en del in končna ocena ostala na nacionalni ravni, zato je tudi na posamezni državi, da sama definira in razvija svoj sistem HTA, ki bo v širšem kontekstu zdravstvenega varstva v tej državi.«

Napredek znanosti je silovit. Paradigma zdravstvene obravnave se spreminja, prehajamo v obdobje personalizirane medicine in digitalizacije, na kar v Sloveniji nismo ustrezno pripravljeni, ocenjuje **izr. prof. dr. Petra Došenović Bonča z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani**:

»Ti trendi bodo prinesli zasuk od diagnoze in zdravljenja bolezni k prognozi bolezni in vseživljenjskem managementu pacienta, nove tipe izvajalcev, drugačne procese dela in specializacijo izvajalcev. Specializacija bo zaradi učinkovitosti, kakovosti in varnosti zahtevala tudi transnacionalno oblikovanje mrež izvajalcev. Okrepili se bodo izzivi zagotavljanja finančne vzdržnosti javnih zdravstvenih sistemov in ustvarile priložnosti za komercializacijo. Za ohranitev stabilnosti javnih zdravstvenih sistemov bo ključno ravno uveljavljanje

ekonomskega vrednotenja zdravstvenih tehnologij, torej odločanje o razporejanju virov med različne programe na podlagi dokazov, dolgoročno načrtovanje človeških in materialnih zmogljivosti, novi modeli plačevanja izvajalcev, ki spodbujajo stroškovno učinkovitost ob ustreznem nadzoru kakovosti, ter organizacijske in ne zgolj tehnološke inovacije.«

Dr. Došenović Bonča je spregovorila tudi o razvojni usmerjenosti slovenskega zdravstvenega sistema:

»Pri odločitvah glede košarice mora ZZSZ po eni strani upoštevati proračunsko omejitev, torej obseg sredstev, ki smo jih zbrali preko prispevkov. Po drugi strani pa bi moral o strukturi košarice odločati transparentno po načelih dobrega gospodarja. To pomeni, da mora omejene vire za zdravstvo razporediti med tiste programe, storitve, zdravila ali druge tehnologije, ki prinašajo glede na investicije vanje najboljše učinke. Tako stroške kot učinke pa mora presojati z vidika vseh relevantnih deležnikov, ki zdravstvo financiramo kolektivno ravno zato, da bi ZZSZ namesto trga poskrbel za doseganje družbeno zaželenih ravni zdravstvenih dobrin.«

Koncept zdravstvene oskrbe, ki poleg presoje neposrednih izdatkov vključuje tudi dolgoročno vrednost zdravstvene oskrbe za bolnike, družbo in zdravstveni sistem kot temelj učinkovitega in razvojno naravnane upravljanja zdravstva je predstavil specialist za upravljanje in ekonomiko zdravstva, **direktor za upravljanje zdravstvenih tehnologij v Luz Saúde na Portugalskem Francisco Nuno Rocha-Goncalves**:

»Prvi korak, ki bi ga svetoval zdravstvenemu sistemu na poti uveljavitve koncepta zdravstvenega sistema temelječega na dodani vrednosti (value based health care) je temeljita analiza kliničnih poti bolnika v posameznih bolnišnicah. Skupina strokovnjakov na podlagi analize zbranih podatkov iz klinične prakse ugotovi, kakšni so realni izidi in rezultati zdravljenja ter izdela načrt za potrebne spremembe znotraj posamezne bolnišnice. V naslednjem koraku sledijo simulacije, kakšni bi bili ti rezultati, če bi imeli na razpolago dodatne vire, druge načine financiranja, novejša tehnologija in podobno. To nam pomaga ustvariti okvir za uspešno, na osnovi dodane vrednosti temelječo obravnavo.«

Strokovnjak je izpostavil nujno, da so središče zdravstvene oskrbe bolnik in njegove potrebe (patient centricity), čemur mora slediti celotna organizacija sistema.

Slovenski bolniki in njihove družine, ki napredek znanosti najbolj potrebujejo in ga zase tudi najbolj legitimno terjajo, si zaslužijo modernizacijo zdravstvenega sistema, ki bo v partnerskem sodelovanju vseh deležnikov v zdravstvu uspešno naslavljal izzive zdravja in razvoja v 21. stoletju. Čas je za ambicije.

Več informacij je na voljo na elektronskem naslovu office@farmaforum.si in na spletni strani www.farmaforum.si